

Rapport

Inzet van buurtsportcoaches en datagestuurd werken

Inzet van buurtsportcoaches en datagestuurd werken

Tot stand gekomen met steun van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Mulier Instituut

Eva Heijnen

Jesper Slob

Wikke van Stam

Angelina Gómez Berns

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, 25 november 2025

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Inhoudsopgave

Inzet van buurtsportcoaches en datagestuurd werken

Samenvatting	4
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Doelstelling	8
2 Onderzoeksmethode	10
2.1 Interviews	10
2.2 Vragenlijst	10
3 Resultaten interviews	12
3.1 Besluitvormingsproces	12
3.2 Uitvoeringstrategieën	12
3.3 Keuzevrijheid	13
3.4 Datagebruik	14
3.5 Monitoring en verantwoording	16
4 Resultaten vragenlijst	18
4.1 Wie bepaalt de inzet van de buurtsportcoach?	18
4.2 Gebruik van data bij bepaling inzet buurtsportcoach	19
4.3 Welke databronnen worden het meest gebruikt?	19
5 Conclusie	21
5.1 Hoe wordt de inzet van buurtsportcoaches bepaald?	21
5.2 In hoeverre wordt er hierbij gebruik gemaakt van data?	21
5.3 Integrale inzet van buurtsportcoaches	23
5.4 Data als input voor gesprek	23
Bronnen	25

De inzet van buurtportcoaches en datagestuurd werken

Inleiding

Via de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) zetten gemeenten buurtportcoaches¹ in. Zo kunnen ze sport en bewegen voor alle inwoners stimuleren. De bedoeling van de BRC is dat elke gemeente inspeelt op de lokale situatie. Een manier om deze inzet te bepalen is door data te gebruiken. Aan de hand van data kan per gemeente en wijk worden gekeken wat de stand van zaken is op het gebied van sport en bewegen.

Dit onderzoek heeft als doel om inzicht te geven in de inzet van buurtportcoaches en in hoeverre betrokkenen daarbij gebruik maken van data. We onderzochten welke databronnen beleidsadviseurs sport, werkgevers van buurtportcoaches en buurtportcoaches zelf gebruiken.

Methode

We hielden elf interviews in vijf casusgemeenten. Daarnaast gebruikten we online vragenlijsten onder beleidsmedewerkers sport, werkgevers van buurtportcoaches en buurtportcoaches zelf. Daarin stelden we vragen over de inzet van buurtportcoaches en datagebruik.

Resultaten en conclusies

Hoe wordt de inzet van buurtportcoaches bepaald?

Gemeenten bepalen de doelen en doelgroepen voor de buurtportcoaches binnen hun sportbeleid, dat wordt opgesteld door beleidsmedewerkers met behulp van data. Op basis van dit beleid maken werkgeversorganisaties een werk- of uitvoeringsplan. De buurtportcoaches spelen een cruciale rol bij de uitvoering van dit plan en verzamelen tijdens hun werkzaamheden gegevens die bijdragen aan de evaluatie van het beleid.

Er is een verschil in perceptie over wie de inzet van de buurtportcoaches bepaalt: 72 procent van de buurtportcoaches meent dat zij dit zelf doen, terwijl 78 procent van de werkgevers aangeeft dat de gemeente hierover beslist. Dit verschil kan mogelijk verklaard worden doordat de gemeente ruime kaders stelt die de

¹ Vanaf 2023 bestaat een vernieuwde BRC, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen zes typen functionarissen: buurtportcoach, cultuurcoach, combinatiefunctionaris onderwijs, clubkadercoach, beweegcoach en coördinator sport en preventie (Rijksoverheid, 2023). In dit rapport gebruiken we de term buurtportcoach voor alle professionals die vanuit de BRC werken met sport en bewegen (dus alle profielen behalve de cultuurcoach).

buurtsportcoaches en werkgevers vrijheid bieden om activiteiten naar behoefte in te vullen.

In hoeverre wordt er hierbij gebruik gemaakt van data?

In bijna de helft van de Nederlandse gemeenten (45%) gebruikt de beleidsmedewerker sport data om de inzet van buurtsportcoaches te bepalen. Het overgrote deel van de werkgevers van buurtsportcoaches (91%) en de buurtsportcoaches zelf (85%) maakt (zelf) gebruik van data voor het bepalen van de inzet. Belangrijke databronnen zijn de monitoringsdata van de buurtsportcoaches, gezondheidscijfers van de GGD, en eigen onderzoek van de gemeente.

Beleidsmedewerkers gebruiken deze data om te beslissen over de doelgroepen en prioriteiten in het sportbeleid, waarbij ze de gezondheidsontwikkelingen in verschillende gebieden analyseren en vergelijken.

De verzamelde data dienen ook als verantwoording naar de gemeente, waarbij zowel werkgevers als buurtsportcoaches gebruikmaken van rapportages en gesprekken met beleidsmakers voor de evaluatie en bijsturing van de inzet.

Ondanks het huidige gebruik van voornamelijk zelf ontwikkelde Excel-bestanden, bestaat er (nog steeds) behoefte aan een gebruiksvriendelijke en lokale monitoringstool voor de buurtsportcoaches.

Integrale inzet van buurtsportcoaches

Sinds 2023 is de BRC-regeling geïntegreerd in de Brede SPUK, waardoor buurtsportcoaches integraal (kunnen) worden ingezet. Het bepalen van de inzet wordt daarmee omvangrijker waarin data een belangrijke rol kan spelen. Alle data wordt samengevoegd in wijk- of gebiedsprofielen. Daarmee geeft data inzicht in de stand van zaken op verschillende thema's zoals sport en bewegen, maar ook gezondheid en veiligheid. Hierdoor kan een startsituatie of nulmeting wordt gecreëerd, de inzet worden bepaald en kan de voortgang en impact worden gemonitord.

Data als input voor gesprek

Uit dit onderzoek blijkt dat data wordt gebruikt voor verantwoording van buurtsportcoaches en als beleidsinput. Data gaat vaak over groepen, terwijl het werk van buurtsportcoaches regelmatig op individueel niveau plaats vindt. Het uitsluitend baseren van de inzet van buurtsportcoaches op data kan leiden tot het over het hoofd zien van uitzonderingen. Data geeft belangrijke input om het gesprek aan te gaan. Door data en eigen inzicht te combineren kom je samen tot een onderbouwde visie waar tegelijkertijd draagvlak voor is.

Inleiding

Het Mulier Instituut onderzoekt het besluitvormingsproces van de inzet van buurtsportcoaches² en de mate van datagestuurd werken voor vijf verschillende casusgemeenten. In dit hoofdstuk beschrijven we de achtergrond en doelstelling van het onderzoek.

1.1 Achtergrond

De Brede Regeling Combinatiefuncties

Gemeenten kunnen sinds 2008 via de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) lokaal buurtsportcoaches inzetten. Het doel van deze regeling is onder andere dat buurtsportcoaches een verbinding maken tussen sport en andere sectoren, en inwoners van de gemeente stimuleren om te sporten en bewegen. In 2023 zijn er 3.212 fte (verdeeld over bijna 6.000 mensen) werkzaam vanuit de regeling (Gómez Berns et al., 2024).

Buurtsportcoach

Vanaf 2023 bestaat een vernieuwde BRC, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen zes typen functionarissen: buurtsportcoach, cultuurcoach, combinatiefunctionaris onderwijs, clubkadercoach, beweegcoach en coördinator sport en preventie (Rijksoverheid, 2023).

In dit rapport gebruiken we de term buurtsportcoach voor alle professionals die vanuit de BRC werken met sport en bewegen (dus alle profielen behalve de cultuurcoach).

De BRC is zo ingericht dat elke gemeente zelf de inzet van de buurtsportcoaches kan bepalen en daarmee kan inspelen op de lokale situatie. De gemeente zet de buurtsportcoaches in op lokale doelen, en bepaalt samen met de werkgever (vaak een lokale organisatie of soms de gemeente zelf) de invulling (taken, locatie of omvang werkweek bijvoorbeeld). Om lokaal maatwerk te leveren baseren gemeenten de inzet van buurtsportcoaches op lokale beleidsplannen, zoals een lokaal sport- of preventieakkoord. Veelal besluiten ze in afstemming met gemeentelijke partners (zoals binnen een kernteam Sportakkoord) waarop ze de inzet van buurtsportcoaches richten (Rijksoverheid, 2023).

Daarnaast kunnen gemeenten data gebruiken om lokaal te bepalen welke inzet nodig is. Het gebruik van data om keuzes te onderbouwen en ontwikkelingen,

² Vanaf 2023 bestaat een vernieuwde BRC, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen zes typen functionarissen: buurtsportcoach, cultuurcoach, combinatiefunctionaris onderwijs, clubkadercoach, beweegcoach en coördinator sport en preventie (Rijksoverheid, 2023). In dit rapport gebruiken we de term buurtsportcoach voor alle professionals die vanuit de BRC werken met sport en bewegen (dus alle profielen behalve de cultuurcoach).

output en effecten te volgen is een werkwijze die we ook wel ‘datagestuurd werken’ noemen.

Gemeenten kunnen allerlei soorten databronnen gebruiken voor de inzet van buurtsportcoaches. Zo zijn er themarapportages van onderzoeksinstituten, is er de BRC-monitor van het Mulier Instituut, voeren gemeenten zelf onderzoeken uit, verzamelen buurtsportcoaches eigen monitoringsdata en zijn er landelijke gezondheidscijfers, bijvoorbeeld vanuit de gezondheidsenquête van het CBS. In deze rapportage verwijst de term data voornamelijk naar het gebruik van cijfers en statistieken.

Cijfers op gemeente- en wijkniveau

Ook op lokaal niveau zijn verschillende data beschikbaar. Twee goede voorbeelden van data op lokaal niveau zijn de gezondheidsmonitors van de GGD en de cijfers uit het Kennis- en Informatiesysteem Sport (KISS) van NOC*NSF.

De gezondheidsmonitors zijn grootschalige vragenlijstonderzoeken waarin de GGD per doelgroep cijfers verzamelt over de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van de Nederlandse bevolking. Dit gebeurt op lokaal, regionaal en landelijk niveau. De GGD's monitoren drie doelgroepen: jeugd (klas 2 en 4 van de middelbare school), jongvolwassenen (16-25-jarigen) en volwassenen en ouderen (18-64-jarigen en 65-plussers). Elke doelgroep wordt eens per vier jaar gemonitord (GGD GHOR Nederland, 2024). Voor de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen werken de GGD's ook samen met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Het KISS is een informatiesysteem voor de sport waarin de sportbonden en NOC*NSF cijfers over sportparticipatie en ledenaantallen in Nederland verzamelen en weergeven. Hierin staat hoeveel inwoners door de jaren heen lid zijn bij een sportvereniging of sportbond (NOC*NSF, 2024).

Aan de hand van deze data kan per gemeente en wijk worden gekeken wat de stand van zaken is op het gebied van sport en bewegen. Op deze manier kunnen buurtsportcoaches gericht worden ingezet, bijvoorbeeld in wijken met een lage sport- en beweegdeelname of met een laag percentage aan verenigingslidmaatschappen.

1.2 Doelstelling

Dit onderzoek heeft als doel om inzicht te geven in de verschillende overwegingen die worden gemaakt bij de inzet van buurtsportcoaches en in hoeverre betrokkenen daarbij gebruik maken van data. Daarbij kijken we naar welke databronnen beleidsadviseurs sport, werkgevers van buurtsportcoaches en buurtsportcoaches zelf gebruiken.

De hoofdvragen van dit onderzoek luiden:

- Hoe wordt de inzet van buurtsportcoaches bepaald?
- In hoeverre wordt hierbij gebruik gemaakt van data?

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we hoe we data hebben verzameld en geanalyseerd. In hoofdstuk 3 bespreken we de resultaten van de interviews over datagestuurd werken en in hoofdstuk 4 de resultaten van de vragenlijst. In hoofdstuk 5 presenteren we de conclusies en aanbevelingen die hieruit volgen.

Onderzoeksmethode

Dit hoofdstuk gaat over de manier waarop we data verzamelden en analyseerden. We gebruikten hiervoor interviews en een online vragenlijst.

2.1 Interviews

Voor dit onderzoek interviewden we van vijf casegemeenten de beleidsmedewerkers sport, één of twee (coördinerende) buurtsportcoaches en een directrice van één van de werkgevers. Doordat we in alle gemeenten buurtsportcoaches/werkgever van één specifieke werkgeversorganisatie interviewden, kunnen we niet zeggen dat de resultaten gelden voor alle werkgeversorganisaties in de betrokken gemeenten.

In totaal hebben we elf interviews gehouden tussen november 2023 en februari 2024. Bij twee interviews waren twee buurtsportcoaches van dezelfde gemeente tegelijk aanwezig. De belangrijkste voorwaarde voor deelname was dat de gemeente minstens één vorm van data gebruikte voor de inzet van buurtsportcoaches.

De interviews hadden een gestructureerd karakter, waarbij de onderzoekers werkten met een vooraf vastgestelde leidraad met onderwerpen en vragen. We vroegen onder andere:

- welke informatiebronnen de inzet van de functionarissen bepalen;
- of de data voldoende informatie bieden om de inzet te bepalen (per databron); en
- wie de informatie bekijkt en de inzet bepaalt.

De informatie hebben we ter controle nog eens voorgelegd aan de geïnterviewden.

2.2 Vragenlijst

Voor dit onderzoek hebben we online vragenlijsten afgenomen bij:

- beleidsmedewerkers sport (september 2022, n=105);
- werkgevers van buurtsportcoaches (april 2023, n=63); en
- buurtsportcoaches zelf (december 2022, n=261).

Aan elke doelgroep hebben we enkele vragen over datagebruik gesteld. Voor de buurtsportcoaches maakten we hierbij gebruik van het BRC-onderzoekspanel en voor de gemeentambtenaren sport van het panel van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG).³ De werkgevers van buurtsportcoaches hebben we ook via de VSG benaderd, per mail.

In dit rapport presenteren we de resultaten in percentages. In tabellen en figuren

³ Meer informatie: <https://www.mulierinstituut.nl/producten-diensten/dataverzameling/panels/>

noteren we het aantal (n) respondenten dat de betreffende vraag heeft beantwoord. Wanneer maar een klein aantal respondenten een vraag heeft ingevuld, noemen we deze resultaten in de tekst, zonder percentages.

Resultaten interviews

In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de interviews met beleidsmedewerkers sport, buurtsportcoaches en een werkgever van buurtsportcoaches.

We hebben de interviews afgenomen met betrokkenen in de vijf casusgemeenten. Op basis van de interviews vergelijken we de gemeenten op zes thema's:

- besluitvormingsproces;
- uitvoeringstrategie;
- keuzevrijheid;
- datagebruik gemeente en buurtsportcoaches;
- monitoring en verantwoording.

3.1 Besluitvormingsproces

De casusgemeenten vragen voor hun sportbeleid input aan de buurtsportcoaches en de werkgeversorganisaties waar deze in dienst zijn. Het sportbeleid zelf stelt de gemeente op.

Op basis van het beleid stellen de werkgeversorganisaties een werk- of uitvoeringsplan op met een concrete doorvertaling in uren en activiteiten voor de buurtsportcoach. Dit gebeurt in alle gemeenten die we spraken in goede afstemming met de beleidsmedewerker sport. De buurtsportcoaches zelf leveren ook input aan de werkgever voor het uitvoeringsplan.

Data vormen belangrijke input voor zowel het beleid van de gemeente als het uitvoeringsplan van de werkgever.

De buurtsportcoaches vervullen vervolgens een belangrijke rol in de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid. In deze fase verzamelen zij allerlei eigen monitoringsdata, die weer als input kan dienen voor de evaluatie van beleid en het uitvoeringsplan.

3.2 Uitvoeringstrategieën

Hoe gemeenten buurtsportcoaches inzetten, is deels afhankelijk van de gemeentegrootte.

Verschil in aanpak

Zo zien we dat de twee grote gemeenten kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak. Per stadsdeel/deelgebied kijken deze gemeenten naar de wensen/behoefte in dat specifieke deel van de stad.

In één grote gemeente is de gebiedsmanager een belangrijke partner voor zowel de beleidsmedewerkers als de buurtsportcoaches en hun werkgevers. De

gebiedsmanagers zijn in dienst van de gemeente en hebben als taak om in een bepaald gebied als verbinder op te treden tussen bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Zij zijn ook aanwezig bij de monitorings- en evaluatiegesprekken met de buurtsportcoachteams.

In de middelgrote en kleine gemeenten is de inzet meer op doelgroepen gebaseerd. Daar organiseren buurtsportcoaches gemeente breed activiteiten voor specifieke doelgroepen.

Vershil in capaciteit

Wat ook meespeelt bij het verschil tussen grote en kleine gemeenten is de capaciteit. In grotere gemeenten werken meer buurtsportcoaches dan in kleinere gemeenten. Mede daardoor zijn de buurtsportcoaches in kleine gemeenten vaak bij meerdere doelgroepen betrokken, terwijl er in de grote gemeenten meer specialisatie is. Buurtsportcoaches in de grote gemeenten zijn meestal betrokken bij de activiteiten voor één doelgroep, domein, thema of wijk.

Vershil in werkgeversorganisaties

Het aantal werkgeversorganisaties waar de buurtsportcoaches in dienst zijn, varieert per gemeente. In de samenwerking tussen gemeente en werkgeversorganisaties speelt de wijze van financiering een rol. De sommige gemeenten subsidiëren de werkgeversorganisaties, terwijl ze in andere gemeenten werken met een aanbesteding. Daarbij formuleert de gemeente een inkoopopdracht en zijn organisaties vrij om zich daarop in te schrijven.

3.3 Keuzevrijheid

In de interviews hebben we gevraagd naar de mate van keuzevrijheid die de (werkgevers van) buurtsportcoaches ervaren bij het bepalen van hun eigen inzet en die ze krijgen van de beleidsmedewerkers van de gemeenten.

Kaders van de gemeente

Over het algemeen is deze mate van keuzevrijheid voor de (werkgevers van) buurtsportcoaches, over hoe het werk van de buurtsportcoach wordt ingevuld, vrij hoog. Belangrijk is dat het binnen de gestelde kaders van de gemeente blijft. Die kaders zijn vaak niet zo strak en bieden de (werkgevers van) buurtsportcoaches de ruimte om zelf invulling te geven aan de uitvoering van activiteiten. Ze beschrijven vaak vooral de doelen en doelgroepen, maar (op een aantal verplichte activiteiten na, zie paragraaf hieronder) niet de invulling wat te doen om deze te bereiken.

Alle beleidsmedewerkers gaven aan dat dit belangrijk is, omdat de (werkgevers van) buurtsportcoaches vaak zelf het beste zicht hebben op de behoeften van inwoners en het best weten hoe ze dat vervolgens moeten invullen.

'Je moet je wel kunnen aanpassen en die flexibiliteit is waarom je überhaupt buurtsportcoaches hebt hè? Om sneller mee te bewegen in het veld als dat gemeente of beleid zouden kunnen.' (beleidsadviseur sport en sociaal domein).

Regelmatig overleg

In alle gemeenten is er veelvuldig overleg tussen de beleidsmedewerker en de (werkgevers van) buurtsportcoaches. Dit gebeurt in zowel formele (minstens drie keer per jaar tot maandelijks) als informele gesprekken (maandelijks tot wekelijks). De inzet van de buurtsportcoach gebeurt daarmee in goed overleg.

In die gesprekken is ruimte voor nieuwe initiatieven en activiteiten van de buurtsportcoaches. Wel moet de beleidsmedewerker ze goedkeuren als de gemeente de nieuw bedachte activiteiten moet financieren. Daarmee zit er dus wel een grens aan de keuzevrijheid van de buurtsportcoaches.

Verplichte activiteiten

Verder hebben alle gemeenten enkele verplichte activiteiten, waarvan zij verwachten dat buurtsportcoaches die in ieder geval zullen doen. Bij deze verplichte activiteiten is de keuzevrijheid van de (werkgevers van) buurtsportcoaches laag. Naast deze verplichte activiteiten hebben de (werkgevers van) buurtsportcoaches, zoals hierboven gezegd, wel veel keuzevrijheid om hun werk te organiseren zoals zij dat goed achten binnen de kaders van de gemeente.

Los van de opdracht vanuit de gemeente hebben de (werkgevers van) buurtsportcoaches ook de mogelijkheid om activiteiten te organiseren die buiten de overeenkomst en financiering van de gemeente vallen. Hiervoor moeten zij dan financiering elders vinden.

Uitvoeringsplannen

De doelen uit het beleid zetten werkgevers in het uitvoeringsplan om in concrete activiteiten voor de buurtsportcoaches. Bij het opstellen van dit plan betrekken ze de buurtsportcoaches nauw. In de manier waarop ze de uitvoering vormgeven, hebben werkgevers en buurtsportcoaches dus vrij veel keuzevrijheid.

3.4 Datagebruik

Alle vijf de gemeenten die we interviewden, werken met (een vorm van) data om de inzet van buurtsportcoaches te bepalen.

Gebiedsgericht

De twee grote gemeenten werken gebiedsgericht. Hierbij verzamelt de gemeente data vanuit eigen onderzoeken en andere databronnen, met als belangrijkste doel om te bepalen welke doelgroepen in een gebied kwetsbaar zijn en waar de aandachtspunten liggen. Aan de hand daarvan bepalen ze welke gebieden meer aandacht nodig hebben.

- In de ene gemeente maakt de afdeling sociaal domein per gebied een uitgebreide analyse met daarin per wijk een omschrijving van de doelgroepen die er wonen en de thema's die er spelen. Deze analyse is openbaar toegankelijk en voor de werkgeversorganisatie is dit een belangrijke databron voor hun eigen beleid.
- De andere gemeente werkt nadrukkelijk samen met de gebiedsmanagers. Zij maken een jaarlijkse leefbaarheidswijkscan met cijfers over de sociale, fysieke en veilige leefomgeving van de wijken uit onder andere de wijkmonitor, leefbaarometer en veiligheidsmonitor. In deze scan staan bijvoorbeeld gegevens over de samenstelling en uitdagingen van de wijk. De uitdagingen zijn uiteenlopend en variëren van armoede en gebrek aan sociale cohesie tot alcoholgebruik en overgewicht. Die gegevens gebruikt de gemeente om te prioriteren in de inzet van buurtsportcoaches. De werkgeversorganisatie gebruikt de cijfers uit de leefbaarheidswijkscan voor het indienen van hun uitvoeringsplan. Verder gebruikt deze organisatie de KISS-cijfers, GGD-cijfers, cijfers van de wijkmonitor en cijfers van een gemeentelijke website.

Gemeente breed

In de andere drie gemeenten bestaat een dergelijke gebiedsgerichte uitwerking niet. In plaats daarvan verzamelen ze vanuit verschillende databronnen cijfers voor de hele gemeente.

- De middelgrote gemeente maakt gebruik van de KISS-cijfers van NOC*NSF, eigen verenigingsmonitoren en eigen onderzoek van de gemeente om de inzet van buurtsportcoaches te bepalen.
- De ene kleine gemeente maakt voornamelijk gebruik van GGD-cijfers. Deze gebruikt de gemeente om doelgroepen te identificeren waarop de buurtsportcoaches zich het best kunnen richten. De werkgeversorganisatie gebruikt de GGD-cijfers om het werkprogramma jaarlijks bij te stellen. Daarnaast haalt de organisatie via hun website statistieken op over de deelnemers aan activiteiten.
- De andere kleine gemeente gebruikt GGD-cijfers, de leefstijlmonitor, de BRC-monitor en 'waar staat je gemeente'⁴. Ze gebruiken de data voornamelijk voor het opstellen van beleid. Daarbij kijken ze bijvoorbeeld naar hoe gezondheidscijfers zich ontwikkelen over de jaren heen en hoe de gemeente scoort ten opzichte van regionale en landelijke cijfers. De werkgeversorganisatie bespreekt de cijfers met de beleidsambtenaar, maar laat zich niet alleen leiden door cijfers.

Aandachtspunten datagebruik

De beleidsmedewerkers gaan zorgvuldig om met het gebruik van data. Ze geven aan dat niet alle werkzaamheden en resultaten van buurtsportcoaches altijd goed in cijfers uit te drukken zijn. Daarom vinden ze het ook belangrijk om input bij partners uit de wijk, inwoners en buurtsportcoaches zelf op te halen.

⁴ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/>

***'Je moet wel oppassen dat we niet te veel naar de cijfers gaan kijken, want het is gewoon mensenwerk en dat stopt niet.'* (beleidsmedewerker)**

Daarnaast ervaren de meeste beleidsmedewerkers van de casusgemeenten ook moeilijkheden met datagebruik. Zo kan het verzamelen van data tijdsintensief zijn, is het lastig om met opgehaalde of beschikbare data daadwerkelijke effecten te meten, en is het voornamelijk in kleine gemeenten lastig om betrouwbare lokale cijfers op te halen. De buurtsportcoaches in één van de kleine gemeenten geven bijvoorbeeld aan niet nadrukkelijk met data bezig te zijn. Dit zien ze als een taak van de gemeente.

Daardoor is de algemene tendens onder de beleidsmedewerkers dat er nog wel winst te behalen valt met datagebruik. Onder gemeentebestuurders is er bijvoorbeeld een grote behoefte aan concrete resultaten en effecten van interventies en activiteiten die de buurtsportcoach organiseert. Daarnaast hebben ze behoefte aan cijfers op deelnemer niveau, hoewel ze ook inzien dat dit vanwege privacy redenen lastig is. De buurtsportcoaches een van de onderzochte gemeenten houden bijvoorbeeld gegevens van hun deelnemers bij door een eigen registratiesysteem. Dit doen ze om een dossier op te bouwen en daarmee alle hulpverleners inzicht te geven in de situatie. Volgens de buurtsportcoaches kan hier meer gebruik van worden gemaakt.

De grote gemeenten hebben het idee wat betreft datagebruik op de goede weg te zijn. Bij de kleine en middelgrote gemeenten leeft het idee dat ze, ondanks dat ze wel met data werken, nog meer met data kunnen doen. Gebrek aan kennis, tijd en capaciteit noemen ze als belangrijke redenen waardoor dat nog niet helemaal is gelukt.

3.5 Monitoring en verantwoording

Data verzamelen

Verantwoording naar de gemeente noemen de buurtsportcoaches uit de casusgemeenten als belangrijke reden om data te verzamelen. Voor elke werkgeversorganisatie van buurtsportcoaches die we spraken is er minimaal jaarlijks een vorm van schriftelijke verantwoording naar de gemeente.

Hierin staat onder andere welke activiteiten ze hebben georganiseerd, wat de deelnemersaantallen waren en hoe de buurtsportcoaches en de deelnemers de activiteiten hebben beleefd. Het gaat in de rapportages uiteindelijk vaak meer om anekdotisch bewijs dan harde cijfers:

***'Maar het is bij ons heel lastig om in cijfers dingen uit te drukken. Het is zo vaak meer storytelling, zeg maar, dus we moeten het denk ik meer hebben van de goede verhalen'* (buurtsportcoach)**

De buurtsportcoaches geven aan het liefst zo min mogelijk bezig te zijn met het verzamelen van deze gegevens. Ze willen zo veel mogelijk actief mensen helpen door activiteiten te organiseren en door persoonlijk contact:

'Het is te overzien, maar het is wel vaak én én én, want dan komt onze leidinggevende weer met dat we een factsheet moeten inleveren en zo zijn er altijd wel een aantal van dat soort werkzaamheden. Dan denk ik wel eens van, wij zijn echt doeners, hè? Wij willen gewoon altijd mensen ontmoeten.'
(buurtsportcoach)

Eén van de ondervraagde gemeenten heeft een geheel eigen wijze ontwikkeld voor het monitoren van de buurtsportcoaches. Dat gebeurt volgens 'appreciative inquiry', een monitoringssysteem via waarderende gespreksvoering.

Alle buurtsportcoaches en hun werkgevers reageren op stellingen en beoordelen deze met een cijfer. Aan de hand van de ingevulde lijst met stellingen organiseert de beleidsmedewerker met elke werkgever en de betreffende buurtsportcoach(es) een fysieke evaluatie. Ditzelfde gebeurt ook met het volledige team van buurtsportcoaches. Aan de hand van al deze gesprekken maken ze plannen voor het jaar erop.

Gebruiksvriendelijke tool gewenst

Vier van de vijf buurtsportcoachorganisaties en ook enkele beleidsmedewerkers die we spraken, geven aan dat een gebruiksvriendelijke monitoringstool van waarde kan zijn bij het verzamelen van data ter verantwoording. Al helemaal wanneer het invullen en gebruik van de tool niet te tijdsintensief is en deze aansluit op de lokale behoefte van de gemeente. Buurtsportcoach Kompas was voorheen een optie, maar dit initiatief is inmiddels gestopt, omdat het voor veel gemeenten niet voldeed.

Gesprekken voor bijsturing

Naast de schriftelijke dataverzameling is er veelvuldig contact tussen de buurtsportcoaches, de werkgevers en de beleidsmedewerkers. In alle vijf de gemeenten worden zowel enkele formele als regelmatige informele gesprekken gevoerd om de stand van zaken te bespreken en eventueel de inzet bij te sturen.

Deze (in)formele gesprekken zien de meeste beleidsmedewerkers als belangrijkste input om bij te sturen. De aangeleverde schriftelijke rapportages gebruiken ze als basis voor de gesprekken.

Resultaten vragenlijst

In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de vragenlijsten over de datagestuurde inzet van buurtsportcoaches. We hebben beleidsmedewerkers, werkgevers van buurtsportcoaches en buurtsportcoaches zelf hierover online bevraagd.

4.1 Wie bepaalt de inzet van de buurtsportcoach?

Zeven op de tien (72%) buurtsportcoaches die gebruik maken van data, geven aan dat zij zelf deze data bekijken en hun eigen inzet bepalen (figuur 4.1). Ook de teamleider of een andere collega (60%), de beleidsmakers van de gemeente (57%) en de werkgeversorganisatie (40%) hebben vaak invloed op de inzet van buurtsportcoaches.

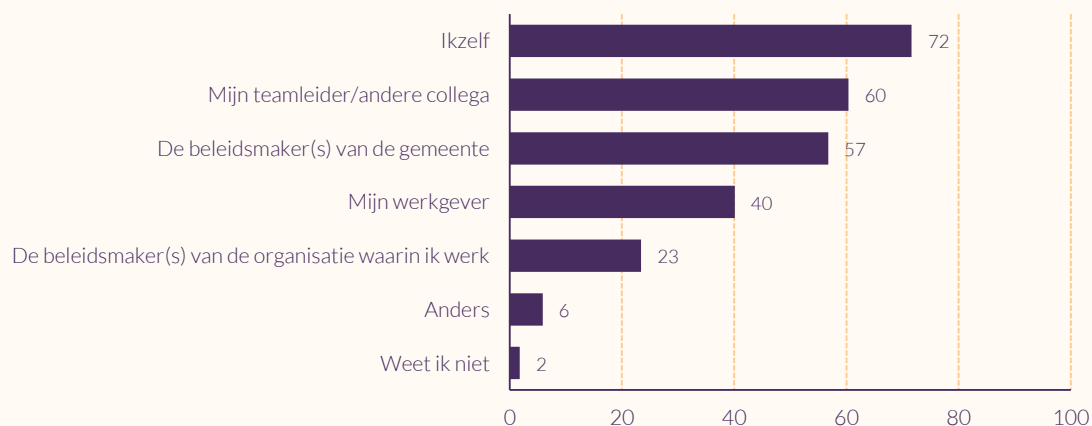
Werkgevers van buurtsportcoaches geven het vaakst aan dat beleidsmakers van de gemeente de inzet van hun buurtsportcoaches bepalen (78%), gevolgd door de werkgever (49%) en daarna de functionaris zelf (24%, allemaal niet in figuur).

De verschillen in de antwoorden van buurtsportcoaches en werkgevers op deze vraag ligt mogelijk aan het verschil in perspectief die ze hebben op de inzet van buurtsportcoaches. Werkgevers hebben meer zicht op de aansturing vanuit de gemeente en hoe de werkgeversorganisatie die vertaald naar de praktijk, terwijl buurtsportcoaches meer zicht hebben op hun eigen inbreng in wat ze dagelijks doen.

Figuur 4.1

Wie bekijken en gebruiken de verzamelde data om de inzet van buurtsportcoaches te bepalen?

(in procenten, volgens buurtsportcoaches zelf, n=222)

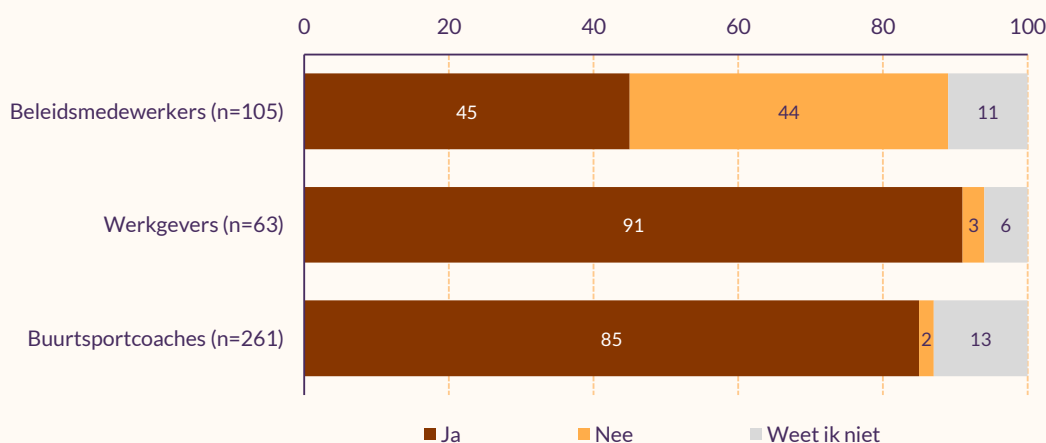
Bron: Mulier Instituut, peiling onder buurtsportcoaches (december 2022).

4.2 Gebruik van data bij bepaling inzet buurtportcoach

Het overgrote deel van de werkgevers (91%) en buurtportcoaches (85%) geeft aan dat ze data gebruiken om (deels) te bepalen hoe ze buurtportcoaches inzetten (figuur 4.2). Beleidsmedewerkers geven dit een stuk minder vaak aan (43%).

Figuur 4.2

Aandeel beleidsmedewerkers, werkgevers en buurtportcoaches dat aangeeft data te gebruiken om de inzet van buurtportcoaches te bepalen
(in procenten)

Bron: Mulier Instituut, peiling onder buurtportcoaches (december 2022), werkgevers (april 2023) en beleidsmedewerkers (september 2022).

4.3 Welke databronnen worden het meest gebruikt?

Bijna drie kwart van de buurtportcoaches (73%) die gebruik maken van data om hun inzet te bepalen, doen dit met eigen monitoringsdata (figuur 4.3). Dit gaat onder andere om het aantal georganiseerde activiteiten, deelnamecijfers en bereikte doelgroepen. De helft van de buurtportcoaches gebruikt regionale/lokale gezondheidscijfers van de GGD (50%) en onderzoek door de gemeente (48%).

Ook de werkgevers gebruiken vaak eigen monitoringsdata van de buurtportcoaches (68%). Maar zij gebruiken één bron nog vaker: de regionale/lokale gezondheidscijfers van de GGD (72%). Verder gebruikt meer dan de helft van de werkgevers (54%) onderzoek van de gemeente zelf en bijna de helft de Monitor Brede Regeling Combinaties⁵ van het Mulier Instituut (47%).

Beleidsmedewerkers maken het meest gebruik van de regionale/lokale gezondheidscijfers van de GGD (66%), gevolgd door onderzoek door de gemeente zelf (57%). De monitoringsdata van de buurtportcoaches gebruiken zij aanzienlijk

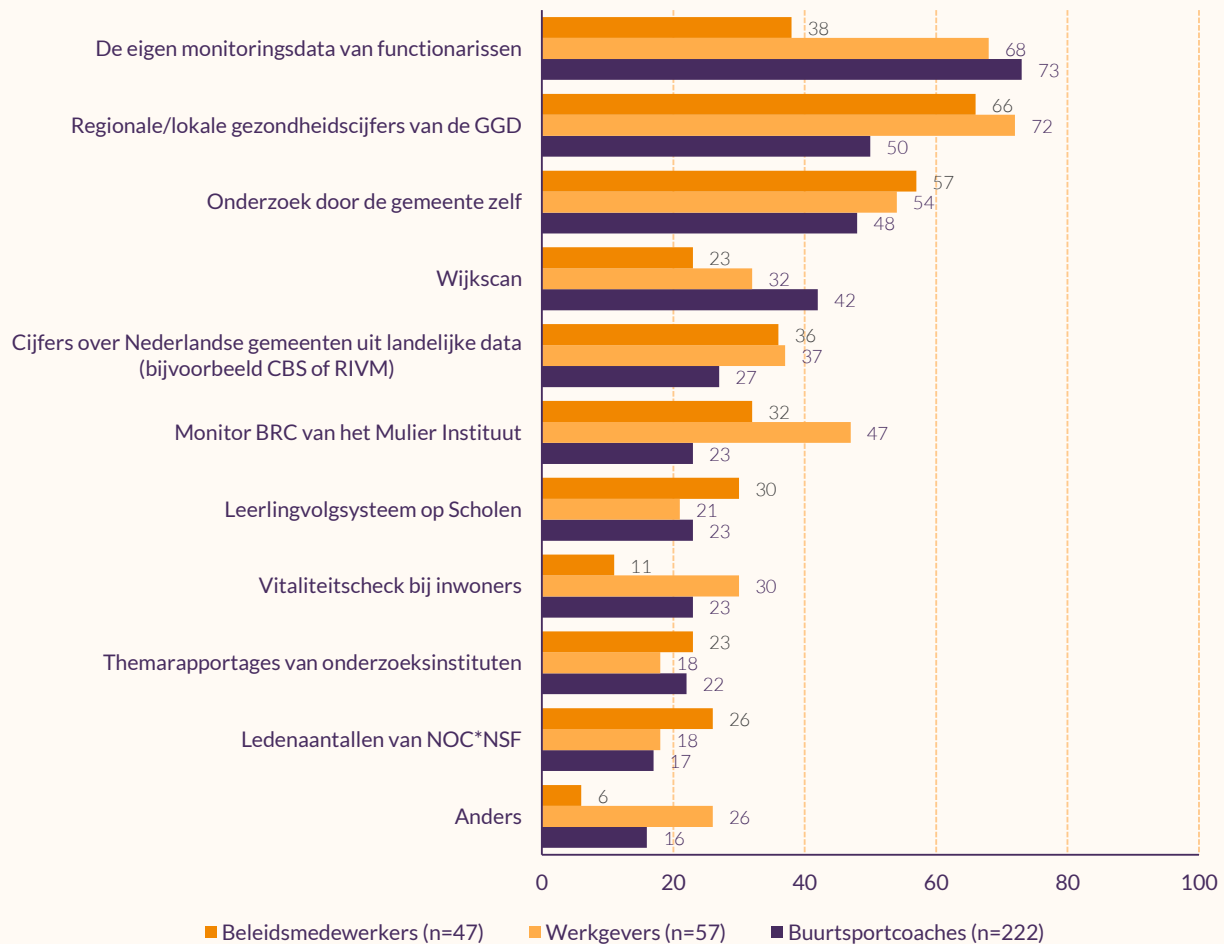
⁵ <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/27077/monitor-brede-regeling-combinatiefuncties-2022/>

minder (38%) dan de buurtsportcoaches en hun werkgevers.

Figuur 4.3

Gebruik van databronnen om de inzet van buurtsportcoaches te bepalen

(in procenten, volgens beleidsmedewerkers, werkgevers en buurtsportcoaches zelf)

Bron: Mulier Instituut, peiling onder buurtsportcoaches (december 2022), werkgevers (april 2023) en beleidsmedewerkers (september 2022).

We hebben ook gevraagd in hoeverre bronnen voldoende informatie bieden om de inzet van buurtsportcoaches te bepalen.

Voor werkgevers bleken onderzoek door de gemeente en regionale/lokale gezondheidscijfers van de GGD de nuttigste input. Voor buurtsportcoaches zelf waren dit themarapportages van onderzoeksinstituten, gevolgd door eigen monitoringsdata en onderzoek door de gemeente. Ledenaantallen van NOC*NSF en de Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties van het Mulier Instituut zien zowel werkgevers als buurtsportcoaches als de minst nuttige input voor het bepalen van de inzet van buurtsportcoaches.

Conclusie

In dit onderzoek hebben we het besluitvormingsproces en de mate van datagestuurd werken voor de inzet van buurtsportcoaches van verschillende gemeenten geanalyseerd. In dit hoofdstuk beschrijven we de conclusies.

5.1 Hoe wordt de inzet van buurtsportcoaches bepaald?

In de casusgemeenten is het besluitvormingsproces voor de inzet van de buurtsportcoach over het algemeen als volgt:

- Gemeenten leggen doelstellingen en doelgroepen waarop de buurtsportcoaches zich moeten focussen vast in hun sportbeleid. Beleidsmedewerkers van de gemeente stellen dit onder andere op basis van data op. Daarbij noemen veel gemeenten één of enkele specifieke activiteiten waarvan ze willen dat de buurtsportcoaches die uitvoeren.
- Op basis van dit beleid en deze activiteiten stellen de werkgeversorganisaties, in nauwe samenwerking met de buurtsportcoaches die bij hen werken, een werk- of uitvoeringsplan op met een concrete doorvertaling in uren en activiteiten van de buurtsportcoach.
- De buurtsportcoaches vervullen vervolgens een belangrijke rol in de uitvoering van het gemeentelijke sportbeleid. In de uitvoering verzamelen zij eigen monitoringsdata, die weer als input kunnen dienen voor de evaluatie van beleid en het uitvoeringsplan.

Waar buurtsportcoaches aangeven dat zij zelf vaak (72%) hun eigen inzet bepalen, doet volgens werkgevers de gemeente dat in de meeste gevallen (78%). Dit verschil in antwoorden ligt mogelijk aan het verschil in perspectief op de inzet van buurtsportcoaches. Werkgevers hebben meer zicht op de aansturing vanuit de gemeente en hoe de werkgeversorganisatie die vertaalt naar de praktijk. Buurtsportcoaches hebben meer zicht op hun eigen inbreng in wat ze dagelijks doen.

5.2 In hoeverre wordt er hierbij gebruik gemaakt van data?

Gebruik van data

(Werkgevers van) buurtsportcoaches, en in wat mindere mate ook beleidsmedewerkers, gebruiken vaak data om de inzet van buurtsportcoaches te bepalen. Daarbij gebruiken ze databronnen zoals GGD-gezondheidscijfers, maar ook vaak eigen onderzoek en gesprekken met bijvoorbeeld partners uit de wijk, inwoners en buurtsportcoaches.

Daarnaast geven de beleidsmedewerkers en buurtsportcoaches die wij spraken aan dat ook gesprekken over wat er nodig is waardevol zijn, omdat niet alles goed in

cijfers uit te drukken is. Beleidsmedewerkers geven bijvoorbeeld aan dat input van partners uit de wijk, inwoners en buurtsportcoaches belangrijk is voor beleid. Zij zien deze gesprekken niet direct als data.

In de casusgemeenten gebruiken de beleidsmedewerkers sport databronnen als input voor hun sportbeleid en de opdracht die ze geven aan (werkgevers van) buurtsportcoaches. Aan de hand van data bepalen ze welke doelgroepen kwetsbaar zijn en in welke wijken/gebieden in de gemeente specifieke aandachtspunten liggen voor gezondheid.

Data hebben daarbij meerwaarde voor het prioriteren van doelen en doelgroepen, het volgen van ontwikkelingen en het vergelijken met andere gebieden/gemeenten. Aan de hand daarvan bepalen beleidsmedewerkers de doelen en doelgroepen waarop zij willen dat de buurtsportcoaches zich richten. En werkgevers gebruiken de data als input voor hun uitvoeringsplan.

Verantwoording naar de gemeente is een belangrijke reden voor werkgevers en buurtsportcoaches om eigen data te verzamelen en activiteiten te monitoren. Beleidsmedewerker, werkgever en buurtsportcoach voeren regelmatig gesprekken over de stand van zaken en eventuele bijsturing van de inzet van de buurtsportcoaches. De monitoringsdata van de buurtsportcoaches gebruiken ze als basis voor deze gesprekken.

Knelpunten

Beleidsmedewerkers en (werkgevers van) buurtsportcoaches vinden het soms lastig om data te verzamelen. Het is lastig om daadwerkelijke effecten van een activiteit of interventie te meten. En hoe beter dit gaat, hoe tijdsintensiever dit vaak is.

Het merendeel van de buurtsportcoaches en werkgevers geeft aan behoefte te hebben aan een gebruiksvriendelijke monitoringstool die aansluit bij de lokale context van de gemeente. Zij gebruiken nu vaak een zelf ontwikkeld Excel-bestand, maar hebben behoefte aan een overzichtelijke tool die voor de buurtsportcoaches weinig tijd in beslag neemt om in te vullen en helpt om de juiste data op te halen.

De grotere gemeenten die wij spraken, vinden dat ze op de goede weg zijn met het ophalen en inzetten van data. Zij hebben de kennis en capaciteit hiervoor in huis. Maar vooral de wat kleinere gemeenten hebben vaak te weinig kennis, tijd en capaciteit. Door een kleine onderzoeksafdeling binnen de gemeente hebben ze bijvoorbeeld weinig lokale cijfers. En doordat hun buurtsportcoaches zich vaak richten op veel verschillende projecten en doelgroepen, kunnen die ook niet voor alle onderdelen verdiepend monitoren.

5.3 Integrale inzet van buurtsportcoaches

Sinds 2023 is de Brede Regeling Combinatiefuncties ondergebracht onder de Brede SPUK⁶. Hierdoor zijn belangrijke programma's en akkoorden integraal met elkaar verbonden. Dit betekent dat buurtsportcoaches integraal (kunnen) worden ingezet.

Het bepalen van de inzet wordt daarmee omvangrijker, en de rol van data daarin wellicht nog belangrijker. Met data kan een gemeente per wijk of gebied in kaart brengen welke uitdagingen er zijn voor sport en bewegen, gezondheid, vitaliteit, veiligheid en leefbaarheid. Want niet in elke wijk of elk gebied speelt dezelfde problematiek. Dit vergt data en samenwerking van verschillende beleidsterreinen.

Verschillende gemeenten hebben zulke wijkprofielen opgesteld en online beschikbaar gesteld, zoals de [gemeente Rotterdam](#). Door de beschikbare data te koppelen aan de doelstellingen van de programma's en akkoorden, zoals GALA en Sportakkoord II, kun je een startsituatie of een nulmeting per wijk of gebied creëren.

Deze metingen helpen gemeenten de voortgang en impact van de interventies te meten en te evalueren. Het samenbrengen van de data in een wijkprofiel helpt mee aan de integraliteit. Voor het meten van voortgang en impact is het belangrijk om de indicatoren aan de beleidsdoelstellingen te koppelen, want beleidsdoelstellingen zijn vaak ruim geformuleerd en daardoor moeilijker te evalueren.

5.4 Data als input voor gesprek

Uit dit onderzoek blijkt dat data worden gebruikt ter verantwoording naar de gemeente en als input voor het sportbeleid en uitvoeringsplan. Op deze manier geven data richting aan de inzet van buurtsportcoaches en laten data zien of de ingeslagen weg de juiste is. Maar data gaan vaak over de grotere massa, zoals over bepaalde groepen, terwijl buurtsportcoaches hun werk op een veel kleinere schaal uitvoeren. De hulpvraag van en het effect op een individu komt mogelijk niet naar voren uit de opgehaalde data.

Data over de massa, maar ook data uit individuele gesprekken met bijvoorbeeld deelnemers, geven belangrijke input om het gesprek aan te gaan. In dit gesprek kijken gemeentebambtenaren, werkgevers en buurtsportcoaches wat de cijfers betekenen en of het beeld van de buurtsportcoaches uit de praktijk overeen komt met het opgestelde gemeentelijke beleid.

Door cijfermatige data, gesprekken met betrokkenen (deelnemers, partners, etc.) en eigen inzicht te combineren kom je samen tot een onderbouwde visie waar vanuit de verschillende partijen draagvlak voor is.

⁶ Alle gemeenten kunnen via de Brede SPUK financiering krijgen voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. In de Brede SPUK worden geldstromen voor deze beleidsterreinen gebundeld.

Bronnen

Aalbers, M. (2020). *Zo krijgt de gemeente Soest inzicht in de opbrengsten van de buurtsportcoachregeling*.

<https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/zo-krijgt-de-gemeente-soest-inzicht-in-de-opbrengsten-van-de-buurtsportcoachregeling/>

GGD GHOR Nederland (2024). *Gezondheidsmonitor*.

<https://ggdghor.nl/onderwerp/gezondheidsmonitor/>

Gómez Berns, A., Van Stam, W., Keijzer, M., & Baggen, W. (2024). *Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023*. Mulier Instituut.

NOC*NSF (2024). *KISS-lidmaatschapscijfers*. <https://nocnsf.nl/wat-doet-nocnsf/sport-in-nederland/sportonderzoek/kiss-lidmaatschapscijfers>

Rijksoverheid (2023). *Bestuurlijke afspraken BRC*.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/02/06/bestuurlijke-afspraken-brede-regeling-combinatiefuncties-2023-2026>

Eva Heijnen

Jesper Slob

Wikke van Stam
w.vanstam@mulierinstituut.nl

Angelina Gómez Berns
a.gomezberns@mulierinstituut.nl